

РЕЦЕНЗІЇ

Гловюк І. В.,

*доктор юридичних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри кримінального процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ДОКТРИНИ І ПРАКТИКИ АПЕЛЯЦІЙНОГО ТА КАСАЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ¹

Важливість інституту перегляду судових рішень у апеляційному та касаційному порядку для захисту прав людини у кримінальному провадженні, виправлення судових помилок, забезпечення законності, обґрунтованості та справедливості судових рішень не може бути піддана сумнівам. На рівні європейських стандартів прав людини право кожного, кого суд визнав винним у вчиненні кримінального правопорушення, на перегляд судом вищої інстанції факту визнання його винним або винесеного йому вироку, передбачено ст. 2 протоколу № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Оновлені положення Конституції України як засаду судочинства передбачають забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення. Відповідно, Закон України «Про судову систему і статус суддів» регламентує, що учасники судового процесу

та інші особи мають право на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках – на касаційне оскарження судового рішення. Разом з тим реалізація зазначеного права можлива лише за наявності чіткої, послідовної, логічної процедури апеляційного та касаційного провадження, результатом якої має бути законне, обґрунтоване та справедливе судове рішення.

Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному процесі України неодноразово піддавалося змінам, пов'язаним як зі змінами судовоюстрою, так і необхідністю удосконалення відповідних процедур. Проте, будь-які зміни та доповнення до діючого кримінального процесуального законодавства повинні мати фундаментальну доктринальну основу, яка б слугувала науковим підґрунтям нормотворення. Разом з цим кримінально-процесуальна доктрина України до недавнього часу відчувала брак ґрунтовних, системних досліджень таких стадій кримінального провадження, як провадження із перевірки судових рішень в апеляційному порядку, провадження із перевірки судових рішень в касаційному порядку. Цей певний науковий «вакуум» вчасно

---

¹ *Бобечко Н. Р.* Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: правове регулювання, доктрина, практика : монографія / Н. Р. Бобечко ; за ред. академіка НАПРН України, д-ра юрид. наук, проф. В. Т. Нора. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 686 с.

та вдало заповнило монографічне дослідження Н. Р. Бобечка (Бобечко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: правове регулювання, доктрина, практика / Н. Р. Бобечко; за ред. академіка НАПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В. Т. Нора. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 686 с.).

Аналіз рецензованої монографії показує, що автору на основі ґрунтовного аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових праць, національного та іноземного законодавства, практики Європейського суду з прав людини, національної судової практики вдалося сформулювати системну концепцію правового регулювання, доктрини та практики апеляційного та касаційного провадження у кримінальному судочинстві України, яка якраз і здатна стати доктринальною основою для удосконалення апеляційного та касаційного провадження, особливо враховуючи положення Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 р.

Рецензована монографія характеризується вдалими структуруванням; автор послідовно розглядає важливі питання апеляційного та касаційного провадження у кримінальному судочинстві України.

Так, у Розділі 1 автор розкриває теоретичні основи оскарження й перевірки судових рішень у кримінальному судочинстві, починаючи з характеристики судових помилок та чинників, що їх зумовлюють, і послідовно характеризуючи інститут оскарження і перевірки судових рішень, способи та систему проваджень з оскарження і перевірки судових рішень та її засади. Крім вичерпної характеристики інституту оскарження і перевірки судових рішень, способів та системи проваджень з оскарження і перевірки судових рішень, автор формулює власну систему засад, на яких ґрунтується система оскарження і перевірки судових рішень, та детально характеризує її елементи (с. 22–29).

У Розділі 2 визначаються суть, завдання, значення, процесуальні особливості та генезис апеляційного і касаційного проваджень. Слід відмітити чітко сформульовані логічні визначення поняття апеляційного (с. 40–41) та касаційного (с. 55) проваджень, їх значення (с. 57), завдання (с. 56–57). Цікавим є обґрунтування автором наявності елементів касації в інтересах закону у провадженні у Верховному Суді України (с. 42–48).

Характеристиці апеляційного і касаційного оскарження присвячений Розділ 3 монографії. Автором у ньому контексті розглянуті такі характеристики апеляційного і касаційного оскарження, як суб'єкти відповідного права (с. 95–128) та його порядок (с. 128–184). Слід відмітити розгляд автором таких суб'єктів оскарження, як представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, фізична, юридична та третя особа, інші особи (с. 121–126), статус яких у кримінально-процесуальній літературі не досліджений.

Підготовка до апеляційного та касаційного розглядів, їх порядок, наслідки, повноваження суду апеляційної та касаційної інстанцій детально розглянуті у Розділі 4. У межах цього розділу досліджені такі дискусійні питання, як межі та обсяг апеляційного і касаційного розглядів (с. 239–261), за результатами чого запропоновано нові редакції ст.ст. 404 та 433 КПК; доказування у апеляційному і касаційному провадженні (с. 303–333), внаслідок чого сформульовано авторський підхід щодо особливостей доказування у досліджуваних стадіях.

Розкриттю підстав до зміни або скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядках присвячено Розділ 5. Відмітимо, що автором ці питання досліджувалися у межах окремої монографії (Бобечко Н. Р. Підстави для зміни або скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядку у кримінальному провадженні: монографія / за ред. академіка НАПрН

України, проф. В. Т. Нора. – К.: Алерта, 2015. – 234 с.). Слід підкреслити авторське визначення підстав до зміни або скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух (с. 433), їх ґрунтовну класифікацію (с. 439–441). Новаторською ідеєю автора є розгляд питань підстав до зміни або скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядкух крізь призму кримінально-процесуальної кваліфікації (підрозділ 5.3).

Завершальним у монографії є Розділ 6, у якому досліджено рішення суду апеляційної та касаційної інстанцій, а саме їх суть, значення та класифікація, структура та зміст, порядок складання та проголошення.

Слід відмітити і у цілому виправдану послідовність розгляду питань у кожному окремому розділі.

До безумовних позитивних рис монографії відноситься те, що автором апеляційне та касаційне провадження у роботі розглядаються не окремо, а комплексно, що дозволяє виділити їх спільні та відмінні риси.

Робота ґрунтується на великій кількості нормативних, доктринальних та емпіричних джерел (загальною кількістю 684 джерела), серед яких велика кількість іноземних європейських нормативно-правових актів та доктринальних джерел.

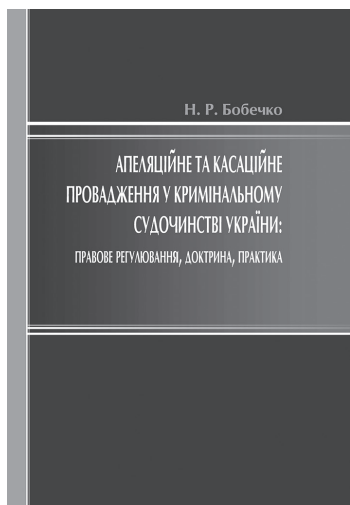
Таким чином, науковий рівень дослідження є, безсумнівно, високим, робота є самостійною, новітньою науковою працею, яка має велике теоретичне та практичне значення, враховуючи і ті пропозиції автора щодо внесення змін та доповнень до КПК, які викладені у монографії.

Проте, як і будь-яке наукове дослідження такого рівня, у роботі містяться певні дискусійні твердження, а щодо деяких положень можливо висловити певні зауваження та пропозиції. Так, на думку рецензента, структурування роботи виглядало б логічніше, якщо б: 1) питання щодо генезису апеля-

ційного та касаційного проваджень, враховуючи їх історичний аспект, розглядалися б у підрозділі 2.1. монографії; 2) процесуальні особливості апеляційного та касаційного проваджень розглядалися б у межах самостійного підрозділу Розділу 2; 3) питання щодо судових рішень, що можуть бути оскаржені у апеляційному порядку, розглядалися б не у межах підрозділу щодо порядку апеляційного та касаційного оскаржень, а, враховуючи, що вони є об'єктом оскарження, у межах самостійного підрозділу Розділу 3 монографії. Крім того, складно погодитись із використаною автором термінологією при характеристиці функцій інституту оскарження й перевірки судових рішень, оскільки термін «функція» має інше значення у кримінальній процесуальній доктрині. У такому контексті можливо стверджувати про значення або призначення досліджуваного інституту. Разом з тим, наведені зауваження та пропозиції не ставлять під сумнів високий науковий рівень роботи, а відображають власне бачення рецензентом окремих питань проблематики апеляційного та касаційного провадження.

Як висновок слід зазначити, що актуальність проблематики, фундаментальний характер дослідження, використана нормативна, теоретична, емпірична база, послідовне та логічне структурування у комплексі свідчать про безсумнівний високий рівень монографічного дослідження, поява якого є важливою подією для кримінально-процесуальної доктрини України. Слід віддати належне науковій наполегливості автора при дослідженні однієї з найскладніших проблематик у науці кримінального процесу. І навіть при зміні нормативної регламентації окремих процедур у контексті апеляційного та касаційного провадження рецензована робота не втратить свого значення через свій високонауковий та фундаментальний характер, важливість як для кримінально-процесуальної науки, так і для практики.

Пропонується монографія:

Бобченко Н. Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: правове регулювання, доктрина, практика: монографія / Н. Р. Бобченко; [за ред. академіка НАПрН України, д-ра юрид. наук, проф. В. Т. Нора]. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 686 с.

Монографію присвячено дослідженню правового регулювання, теорії та практики апеляційного та касаційного провадження у кримінальному судочинстві України.

У ній розкрито теоретичні основи оскарження й перевірки судових рішень у кримінальному судочинстві, висвітле-

но суть, завдання, значення, процесуальні особливості та генезис апеляційного і касаційного проваджень у кримінальному судочинстві України, розглянуто їх структурні елементи – апеляційне та касаційне оскарження, підготовка до апеляційного та касаційного розглядів, а також апеляційний і касаційний розгляди, охарактеризовано підстави для оскарження й перевірки судових рішень в апеляційному та касаційному порядках, проаналізовано рішення суду апеляційної та касаційної інстанцій.

Враховуючи аналіз КПК України, відповідні положення кримінального процесуального законодавства інших держав та доктринальних підходів, автор подав своє бачення питань, що входять до предмета дослідження, висунув пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального закону. У монографії використано судову практику апеляційної та касаційної інстанцій і законодавство станом на 16 червня 2016 р.

Монографію адресовано викладачам і науковим працівникам, адвокатам, прокурорам, суддям, може бути корисною для аспірантів, ад'юнктів, студентів, курсантів, слухачів вищих юридичних навчальних закладів і факультетів, а також усім, хто цікавиться теорією та практикою оскарження й перевірки судових рішень у кримінальному процесі.